

## Utvärderingsrapport Ryska

Granskningen avser huvudområdet Ryska på grundnivå. Underlagen har utgjorts av en självvärdering, kursplaner, och högskolans hemsida.

Dialog med Maria Engström, Irina Karlsruhn har förts 2016-06-14 där självvärderingen har kommenterats av nämnden och därefter reviderats.

Underlagen har granskats av externa sakkunniga professor Per Ambrosiani, Umeå universitet och docent Elisabeth Löfstrand, Stockholms universitet, som lämnat yttranden enligt formulär Bedömning efter extern granskning av huvudområde eller yrkesprogram.

Dialog kring underlag och sakkunnigyttanden har förts 2016-12-22 med ämnesföreträdare Maria Engström, Irina Karlsruhn och Olga Mattsson.

### 1. Huvudområdets speciella kunskapsbidrag och dess profil vid Högskolan Dalarna

Ryska vid Högskolan har en kulturhistorisk profil med fokus på kultur- och litteraturhistoria med tonvikt på 1900-talet och på den postsovjjetiska perioden både vad gäller kursutbudet och forskningen. Huvudområdets profil har utformats utifrån lärarnas kompetensområden där lektorena Engström och Karlsruhn har doktorerat i rysk litteratur, och bedriver aktiv forskning inom området ”Rysk kultur, litteratur och politisk idéhistoria på 1900-talet och idag”. En skillnad mot ryska vid andra lärosäten är fokus på intermedialitet och det visuella, vilket speglas i kursutbudet och kursinnehåll som inkluderar studier av rysk film, tv, media och bildkonst. Även i den aktuella nationella och internationella forskningen inom slavistiken får visuella studier, särskilt studier i film också allt mer utrymme.

Kurser i språkfärdighet och grammatik har en tydlig kommunikativ profil, inte minst på nybörjarnivån och Ryska I. Kurser delas inte upp utan alla fyra språkfärdigheter (hörförståelse, talövningar, läsförståelse, skriftlig språkfärdighet) tränas inom ramar för en och samma kurs.

Språkkurser är tänkta att utöver att utveckla studenternas språkfärdigheter, även främja interkulturell kompetens, genom att den språkvetenskapliga profilen och den kulturhistoriska bildar en helhet där kursmaterialet i språkfärdighetskurserna är utvecklat i syfte att till studenterna förmedla kunskap om Rysslands historiska, kulturella och politiska kontext. Den interkulturella kompetensen främjas dessutom vid de obligatoriska seminarier som leds av ryska lärare och studenter från Herzenuniversitetet.

Ryska som undervisningsspråk introduceras tidigare än vid andra lärosäten. Det gäller alla kurser i språkfärdighet från och med Ryska för nybörjare III, och från nivå 2 har alla kurser i lingvistik och språkfärdighet ryska som undervisningsspråk. Kultur och litteraturkurser ges delvis på svenska, men på ryska från grundnivå 2. En strävan är att erbjuda alla kultur och litteraturkurser för internationella studenter med engelska som undervisningsspråk/stödspråk.

De flesta av profilkurserna kan dock läsas utan förkunskaper i ryska, vilket i allt högre grad lockar studenter från andra discipliner än de humanistiska, såsom statsvetenskap, historia, filmvetenskap mm. Det finns möjligheter att i framtiden utveckla ett större samarbete med statsvetenskap som man redan har gemensamma studenter med i många fall.

#### *Sakkunnigas kommentarer*

Den kulturhistoriska profilen är väl vald med fokus på den postsovjetiska perioden.

Att alla kurser även kan ges på engelska kan förhoppningsvis locka också studenter som inte talar svenska. Även satsningarna på rysk språkdidaktik och på ryska för affärlivet är väl valda, eftersom det är något som efterfrågas av studenter.

#### *Nämndens kommentarer*

Nämnden instämmer med de sakkunniga att Ryska har en tydlig och välutvecklad profil vad gäller såväl undervisning som forskning.

Strävan efter att inkludera studenter med olika språkliga kompetenser och ämnen genom att erbjuda kurser på ryska, svenska och engelska är i positivt. De många olika undervisningsspråken kan dock vara förvirrande: Undervisningsspråk/stödspråk ryska, svenska och engelska, och seminarier på svenska, men undervisningsspråk engelska. Ett problem som uppstår är att icke svensktalande studenter missar undervisningsmoment och inte examineras enligt kursplanen. Kursplaner och kurstillfällen behöver precisera vilket som är undervisningsspråk, och alla studenter ska kunna examineras i enlighet med kursplanen.

Det bör finnas möjligheter till fruktbara tvärvetenskapliga samarbeten, vilket också visar språkämnenas bredare betydelse.

## **2. Akademisk miljö**

Ämnesgruppen är liten, men med medarbetare vars olika kompetenser kompletterar varandra. Flera av de verksamma lärarna är disputerade forskare, och utbildningen kan därför knytas till aktuell forskning genom lärarnas respektive kompetensområden.

- Litteratur- och kulturhistoria (Maria Engström, Irina Karlsruhn)
- Lingvistik och språkhistoria (Nikita Mikhaylov, Maria Engström)
- Språkdidaktik och lingvistik (Olga Mattsson)
- Översättning (Irina Karlsruhn, Nikita Mikhaylov)

Miljön har inga egna högre seminarier, men deltar i det vetenskapliga utbytet genom

att organisera och delta i nationella och internationella konferenser; att samarbeta inom forskningsprojekt och konferenspaneler; att inom miljön diskutera den vetenskapliga verksamheten såsom kommande artiklar och konferensbidrag, projektansökningar mm; samt genom att bjuda in kollegor från andra universitet för att hålla öppna föreläsningar relaterade till vår utbildning.

Ämnesgruppen har pedagogiska ämnesmöten minst 4 gånger per termin, på plats i Falun och via Connect.

Lärargruppen deltar i pedagogiska seminarier och konferenser vid Akademin Humaniora och medier, i högre seminarier i språkdidaktik samt seminarier inom forskningsprofiler NGL och Interkulturella studier. Ämnets medarbetare deltar aktivt i Akademiens språkmöten och pedagogiska luncher, vilka är ett forum för kollegialt pedagogiskt samtal kring de aktuella problem som uppstår i undervisningen och kring den. Flera av ämnets medarbetare har eller har haft NGL-projekt. Ämnets lektorer deltar i Akademiens handledningsråd.

Ämnet anser sig ha ett mycket gott samarbete med flera regionala, nationella och internationella vetenskapliga miljöer och utbildningar i ryska vid andra svenska lärosäten. De disputerade lärarna är utbildade vid och har under många år arbetat inom flera av dessa miljöer.

#### *Sakkunnigas kommentarer*

Kollegiet har en god vetenskaplig kompetens med fyra disputerade lärare.

Vid framtida lärarekrytering vore det till fördel för ämnet om ämnets lärarkompetens skulle kunna kompletteras även med modersmålskompetens i svenska.

Nikita Mikhaylov är anställd som adjunkt, trots att han har disputerat i slaviska språk.

#### *Nämndens kommentarer*

Nämnden instämmer med sakkunnigytrandena att kollegiet har en hög kompetens som är relevant för undervisning och ämnets profil. Nämnden konstaterar dock att miljön är liten och därmed sårbar i det fall någon lärare av något skäl slutar.

I motsats till sakkunniga ser inte nämnden att modersmålskompetens i svenska är viktigt i sig. Viktigare än nyrekrytering är att utveckla möjligheterna att öka sysselsättningsgrad för befintlig personal, t ex Nikita har 20 %. Deltidsanställningar innebär att de inte är starkt kopplade till Högskolan. Det är viktigt att även deltidsanställd personal uppmuntras att söka interna forskningsmedel. Om de vill gå upp till heltid är det också viktigt att lärarnas möjlighet till forskning knuten till Högskolan stärks för att kunna skapa en hållbar miljö.

Tio kurser per heltidsanställd, om än inte varje termin, tyder på hög aktivitet, men nämnden ifrågasätter om det är hållbart i längden.

Ämnet har inga högre seminarier, vilket kan ha att göra med att forskningsprofilerna tagit över de ämnesspecifika seminarierna. Studenter bjuds dock in till förekommande gästföreläsningar.

### 3. Forskningsaktivitet och forskningsförankring

Engström har elva publikationer sedan 2013, övriga en vardera.

Nästan all forskning som bedrivs av de disputerade lärarna sker utanför tjänsten eftersom man inte har någon forskningstid i sina tjänster. Maria Engström får 170 klocktimmar per år (motsvarar 10 % av tjänstgöringen) från forskningsprofilen Interkulturella studier för ett forskningsprojekt.

Lärare uppger att undervisningstid överstiger de tilltänkta 50 %, vilket i ett exempel även åter upp den forskningstid som läraren har vid Uppsala universitet.

De undervisande lärarna är aktiva forskare inom sina respektive områden. På alla kurser i litteratur-, kultur- och idéhistoria ingår läsning, analys samt sammanfattning av vetenskapliga texter som examinerande moment. Även renodlade språkkurser är utformade med ämnesspecifik forskning och andraspråksforskning som vetenskaplig grund.

Den vetenskapliga grunden säkras genom valet av kurslitteratur med mycket hög andel vetenskapliga texter och fördjupning i litteraturvetenskapliga metoder av olika teoretiska skolor och riktningar. Ämnet sammanställer kompendier med vetenskapliga texter, vilka oftast kombineras med en eller två kursböcker (vetenskapliga monografier/antologier).

Studenterna erbjuds möjligheter till träning i att ge kritik på varandras essäer redan från början, där vetenskapligt förhållningssätt introduceras redan på nybörjarnivå, vilket renodlas ytterligare i de kurser där man skriver uppsats.

Respektive lärares forskningsinriktning speglas i kursutbudet vilket innebär en viss sårbarhet För att undvika detta roteras kursansvaret mellan kurserna för att sprida ansvar.

#### *Sakkunnigas kommentarer*

De undervisande lärarnas forskningsområden kompletterar varandra på ett sätt som förefaller vara fruktbart. Lärarnas forskningsinriktningar avspeglas tydligt i kursutbudet, och det finns all anledning att tro att undervisningen har en god forskningsanknytning.

Maria Engströms forskningsaktivitet är mycket hög när det gäller deltagande i konferenser och publicering av artiklar. Denna stora vetenskapliga produktion är imponerande med tanke på hennes undervisningsbörda och endast 10 % forskning inom tjänsten.

Lektor Irina Karlsruhn har 0 % forskning i tjänsten, vilket förefaller märkligt.

#### *Nämndens kommentarer*

Miljön uppvisar hög forskningsaktivitet, särskilt Maria Engström som är berömvärd. Nämnden instämmer med sakkunniga i att forskningen är relevant för profilen och att forskningsanknytningen är stark.

Forskningen till största del äger rum utanför Högskolan innebär dock att Ryska syns lite i Högskolans forskningsgrupper. Nämnden uppmanar till större deltagande i Högskolans forskningsprofiler.

Nämnden gör den allmänna reflektionen att det är väsentligt att Högskolan arbetar för att tillse att det skapas bra förhållanden för lärare att forska när forskningen sker vid annat lärosäte. Nämnden ser risker med att personalen har en hög arbetsbelastning som innebär att både publicera vetenskapliga artiklar och ge många högkvalitativa kurser. T.ex. tycks Nikita Mikhaylov ha omfattande undervisning för en anställning om 20 %. Kurserna är anpassade till studenternas förutsättningar och till en flexibel studiegång (se nedan), vilket är bra ur studentperspektiv men med risk för ytterligare lärarbörda. Kanske bör antalet kurser ses över ur perspektivet arbetsbelastning.

#### 4. Måluppfyllelse

Det ges ingen metod/teori-kurser inför kandidatexamensarbete. Studenterna övar i att skriva vetenskapliga texter redan från G1-nivå. Det finns en metodkurs man rekommenderas läsa, men som inte ingår i ”paketet” för Ryska.

##### *Sakkunnigas kommentarer*

Allmänt finns en relativt tydlig progression mellan de olika kurserna inom ämnet (se t.ex. självvärdering s 2–3). Bilden kompliceras emellertid av att det kan finnas olika behörigheter och olika undervisningspråk på kurser på vad som anges som samma nivå. T.ex. har de kurser som ingår i ”Ryska III” (på ”Grundnivå 2”) tre olika modeller för behörighet och undervisnings/stödspråk. Två kurser kräver 60 hp i humaniora.

Med tanke på ämnets kulturhistoriska profil skulle även en kurs i kulturteori vara tänkbar.

I kursplanen för Kandidatexamensarbetet anges att det erbjuds metodseminarier, det är dock oklart hur många de är. Eftersom hittills bara en student har skrivit ett kandidatarbete kanske det är svårt att säga något om det i nuläget.

##### *Nämndens kommentarer*

Förkunskapskraven för examensarbete kräver i praktiken 150 hp i ryska. Nybörjarkurser behöver och bör inte ingå i huvudområdet. Nämnden rekommenderar att en matris över kurser och examensmål upprättas som kan användas för att tydliggöra progressionen mot examen i huvudområdet och för att säkra att examensmålen nås oavsett vilken väg studenten tar. På sikt också att eventuellt avgränsa huvudområdet snävare med avseende på vilka kurser (90 hp) som krävs för en examen med huvudområdet Ryska vid Högskolan.

Litteraturvetenskaplig metod ”rekommenderas” för de som skriver examensarbete inom detta. Nämnden anser att detta bör skärpas.

Med tanke på det redan rika utbudet av kurser och ovan nämnda farhågor angående hållbarhet och arbetsbelastning, skulle nämnden till skillnad från en av de sakkunniga inte rekommendera

ytterligare en kurs om inte ämnets ekonomiska och personalrelaterade ramar förändras, även om en kurs i kulturteori skulle vara välmotiverad.

## 5. Utbildningens organisation

Studenter kan skriva sina examensarbeten inom lingvistik, kulturhistoria och litteraturhistoria, och kan skriva på antingen svenska, ryska eller engelska.

Intresset för kandidatexamen är mycket lägre än intresset för kurser i språk, eller kultur- och litteraturhistoria. En stor studentgrupp utgörs av de som läser fristående kurser i rysk kulturhistoria men som inte läser språkfärdighetskurser och som inte planerar ta sin examen inom huvudområdet. För att möta detta har ämnet utvecklat många valbara kurser i språkfärdighet och i kulturhistoria. De sistnämnda kan läsas av de studenter som inte har kunskaper i ryska, men är intresserade av Ryssland och vill inkludera dessa kurser i sin examen i t ex statsvetenskap eller journalistik. Genom att kurserna erbjuds även på engelska når dessa kurser även utländska och utbytesstudenter. Ämnets strategi är således att skapa ett stort utbud av fristående kurser som studenterna kan kombinera relativt fritt för sin examen.

Studenterna är till stor del yrkesarbetande deltidsstudenter vilket har en direkt påverkan på utbildningens organisation med nästan uteslutande eftermiddags- eller kvällskurser (mellan kl. 16-20). Många kurser ges på 25 % fart, eftersom de yrkesarbetande studenterna inte hinner läsa i högre takt.

Ytterligare en grupp studenter är gymnasielärare och lärare i ryska som modersmål. De är inte heller intresserade av att ta examen, eftersom de behöver 90/30 hp i ryska för att få sin lärarexamen. För denna grupp har kursen Rysk språkdidaktik, 7,5 hp utvecklats.

Prestationsgraden för 2014: 61 %, och för 2015 53 %. En student har hittills tagit ut kandidatexamen. Genomströmningen är inte hög men statistiken dras ner av stora nybörjarkurserna med stora avhopp. Satsningar på extra ”praktikseminarier”, litteratur på engelska mm för att erbjuda stöd att inte sluta. Förväntningarna är ibland att nätbaserade studier är enklare än campusbaserade, vilket också bidrar till avhopp. Problematiken diskuteras i ämnesgruppen.

Efterfrågan på olika kurser i kursutbudet varierar: kurser i textläsning på Grundnivå 2 (t ex Ryska IV: Rysk litteratur: Text och film, 10 hp) har minst antal studenter. Däremot har kurserna Det postsovjetiska ryska samhället, 10 hp och Introduktion till rysk film, 10 hp stora studentgrupper.

Principerna för timfördelning bygger på att premiera utveckling av nya kurser genom att tilldela nya kurser högre kursfaktor, samt att ge undervisande lärare extratimmar för kursutveckling. För att kunna göra detta sänker vi kursfaktorn på de kurser som har gått längre tid och har många studenter (oftast kurser för nybörjare)

Flera av kurserna på nivå Ryska III eller Ryska IV som kräver höga förkunskapskrav lockar få studenter. Trots det har undervisande lärare tilldelats minst 50 timmar för att kunna erbjuda högkvalitativa kurser för de studenter som vill ta ut sin examen. Dessa timmar flyttas från de kurser med många studenter (oftast från Ryska för nybörjare I och II, 15 hp).

27 kurser med låg faktor på knappt tre heltider innebär att lärarna måste arbeta mycket för att erbjuda kvalitet. Dessa kurser har utvecklats för att bli konkurrenskraftiga och bygga upp och etablera ryska vid Högskolan. Kurserna periodiseras, vissa vartannat år, inte alla varje termin, men det börjar bli ett problem i o m att kursfaktor sänks (utjämning sker).

*Sakkunnigas kommentarer*

Det finns ingen anledning att ifrågasätta de pedagogiska skälen för mångfalden av kurser, men det förefaller uppenbart att det kan vara svårt att som student orientera sig i kursutbudet och att kunna få en klar uppfattning av progressionen i utbildningen. Sammantaget ställer detta stora krav på både formell och informell studiehandledning. Den komplicerade kursstrukturen kan också göra det svårt för andra lärosäten att rätt värdera kunskaperna hos de studenter som har genomgått hela eller delar av Högskolan Dalarnas utbildning i ryska i samband med tillgodoräknanden m.m.

Examinationsformerna är ”flexibla” beroende på om studenterna kan svenska eller ej. Detta bör troligtvis förtydligas i kursplanerna - idag står detta enbart i studiehandböcker.

*Nämndens kommentarer*

Nämnden instämmer med de sakkunniga om att studentens väg genom utbildningen kan vara svår att förstå. Det kan vara sympatiskt med att inte ha en rak progression utan flera kurser som flätas samman, men idén bakom studiernas organisation skulle behöva tydliggöras för studenterna. Valet av kursorganisation kan också innebära problem vid bedömning av kurser mellan lärosäten. En möjlighet att underlätta för studenter skulle kunna vara att tydliggöra studiegången och förkunskapskraven, t ex genom en karta för olika studentkategorier.

Olika språk innebär att examinationsuppgifterna måste varieras och det kan finnas risk att de flexibla examinationsformerna inte alltid är rättsäkra.

## **6. Pedagogiska arbetsformer**

Studenternas vetenskapliga skrivande utvecklas genom att ämnet använder skilda undervisnings- och examinationsformer, exempelvis PM, akademisk essä, vetenskaplig uppsats, och peer-review.

Ryska tillämpar (löpande examination, hemtentor, inlämningsuppgifter, essä/uppsats) och inga salsskrivningar. Vår pedagogiska metod – det omvända klassrummet – passar nätbaserad undervisning i realtid, då den främjar studenters aktiva deltagande i seminarier och interaktivt samtal med kurskamrater och lärare under seminarier (diskussion samt chattet).

*Sakkunnigas kommentarer*

En av de sakkunniga finner det märkligt att ingen salstenta förekommer under hela utbildningen.

*Nämndens kommentarer*

Flera olika texttyper nämns, men det är oklart vad som avses med respektive. Nämnden anser det positivt att skrivande övas på alla nivåer, men noterar att det i självvärderingen inte framgår huruvida någon genomtänkt fördjupning av studenternas skrivförmåga sker.

Rättssäkerheten vid examination är en viktig fråga. Flera olika undervisningsspråk kan innebära olika förutsättningar och att examinationsformer därmed varierar mellan studenterna. Text förekommer examinerande seminarier där språket är svenska, medan studenter med annat språk får andra uppgifter.

I det fall studenter examineras på andra sätt än vad som anges i kursplanen så måste den revideras oavsett om det gäller individuella eller gruppuppgifter.

”Salstentor” bör övervägas. Studenter som föredrar salstentor missgynnas av att sådana inte förekommer. All undervisning är nätbaserad men det finns former för att organisera sådana även vid nätundervisning. En rättssäkerhetsaspekt kan också vara att en salstenta även ger möjlighet att vid något eller några tillfällen i utbildningen säkrare kontrollera att ”rätt” student examineras skriftligt.

## 7. Omvärldsbevakning

Lektorerna Maria Engström och Irina Karlsruhn samt adjunkten Nikita Mikhaylov – har mångårig erfarenhet av undervisning i ryska vid Sveriges större universitet och högskolor (Stockholms universitet, Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Handelshögskolan, Södertörns högskola). Utbildningen har därmed kunnat utvecklas i relation till dessa andra lärosäten.

Miljön har samarbeten med de övriga slaviska/ryska avdelningarna i landet och studenterna har möjligheterna att i sin helhet tillgodoräkna sin utbildning i ryska från Högskolan Dalarna vid fortsatta studier i ryska vid andra lärosäten både på grund- och avancerad nivå.

### *Sakkunnigas kommentarer*

Miljön har en stark profil och starka nätverk. God överblick över andra lärosäten.

### *Nämndens kommentar*

Nämnden instämmer med sakkunnigas kommentar.

## 8. Anställningsbarhet/användbarhet

De flesta av studenterna är äldre, kring 30 år och uppåt. Många har redan en utbildning och/eller anställning och söker sig till våra kurser dels för att de vill vidareutbilda sig, dels för att de har ett behov av kunskaper i ryska språket och rysk kultur för sitt arbete.

### *Sakkunnigas kommentarer*



Flera kurser i Högskolans kursutbud har bäring på yrkeslivet. Den första är ”Rysk språkdidaktik”, 7.5 hp, vilket är en utmärkt satsning eftersom framför allt hemspråklärare har svårt att finna kurser som ökar deras kompetens och anställningsbarhet. Att kursen går på nätet gör den tillgänglig för hemspråklärare över hela landet. Två andra kurser som är inriktade på yrkeslivet är ”Ryska för affärslivet” I och II. Många studenter efterfrågar kurser av detta slag. Sakkunnig ställer sig dock undrande inför behörigheten – 45 hp i ryska som anses för låg för att kursen ska ge ett gott resultat. Det borde krävas minst 60 hp.

#### *Nämndens kommentarer*

Modersmåslärare är en inriktning som det finns studentunderlag för, men inte med dagens personalstyrka.

Nämnden tillägger att de kunskaper som en utbildning i ryska medför också har betydelse utöver de direkt yrkesrelaterade kurser som sakkunnig nämner. T ex har många statsvetare och journalister fått den kompletterande kompetens som är avgörande för anställning.

## **9. Studentinflytande**

Kursutvärderingar genomförs alltid och på samtliga kurser. Vartannat år genomförs en större undersökning om utbildningen där studenters åsikter efterfrågas om vilka kurser skulle vilja läsa och vad som saknas i kursutbudet, vilka examinationsformer främjar djuplärande, vilka undervisningsformer passar bäst till kursmålen mm.

Återkoppling efter utvärdering inte är anonym. Studenterna kontaktas via e-post och tackas för medverkan samt diskuterar deras kommentarer. Om det kommer många kritiska omdömen informerar vi om planerade eventuella ändringar i kursen vid nästa kurstillfälle

Det nya kursutvärderingssystemet som introducerades i Högskolan Dalarna 2015 fungerar knappast som stöd i arbetet för undervisningskvalitet. Ryska upplever det som snarare ett improduktivt kontrollverktyg och har beslutat att i dagsläget fortsätta med traditionella kursutvärderingar.

#### *Sakkunnigas kommentarer*

Studenterna erbjuds möjligheter att utvärdera kurserna, och lärarna förefaller lyhörda för deras önskningar och behov.

#### *Nämndens kommentarer*

Nämnden instämmer med de sakkunniga. Nämnden ser också att det centrala kursvärderingssystemet riskerar att ge studenterna negativa signaler när dubbla system för kursvärderingar behöver tillämpas. Egna frågor kan dock med fördel inkorporeras i det automatiska systemet.

## **10. Internationalisering**

Internationalisering av utbildningen och främjande av interkulturell förståelse är ett prioriterat område inom huvudområdet ryska. Högskolan Dalarna är det enda lärosätet i Sverige där utbildningen i ryska är anpassad till internationella studenter:

- planen är att samtliga kurser ska kunna ges på engelska
- all kurslitteratur och referenslitteratur är på engelska
- svenska och engelska är stödspråk inom språkfärdighetskurser samt kurser i grammatik
- studenter kan välja att skriva sina uppsatser/essäer inom alla kurser i kultur- och litteraturhistoria på tre språk: ryska, svenska eller engelska

Grundlitteraturen är på engelska men det finns komplement på svenska. Mycket av de vetenskapliga texterna är på engelska. Oftast publiceras de bästa texterna i England/USA. Många av forskarna är ryska och har inte ett angloamerikanskt perspektiv. De olika perspektiven diskuteras i undervisningen.

Internationella studenter finns på samtliga nivåer, men flest på de tidiga kurserna Ryska för nybörjare och Ryska I där antal studenter är hög och interkulturell dialog har särskilt stor betydelse.

Självvärderingen ger många exempel på lärarnas internationella aktiviteter.

#### *Sakkunnigas kommentarer*

Ämnets grad av internationalisering förefaller tillfredsställande med tanke på de många nätverk som lärarna/forskarna deltar i (och som inte bara rör forskning utan även undervisningsfrågor). Dessutom anordnar de egna internationella konferenser. Studenterna erbjuds möjligheter att studera i Ryssland genom avtal med ett universitet i Sankt Petersburg. Att undervisningen sker på nätet möjliggör direkta kontakter med studenter i Ryssland. Detta är något som kanske skulle kunna utvecklas mera. Högskolans ryskstuderande kunde t ex få en tandepartner som studerar svenska i Ryssland.

#### *Nämndens kommentarer*

Nämnden instämmer med sakkunnigas kommentar avseende kollegiets nätverk. Nämnden ser också positivt på ämnets ambition att bibringa olika perspektiv på rysslandskunskapen genom val av ämnen och litteratur.

En fråga som nämnden vill tillägga kan ha bäring på utbildningens genomförande. Internationella studenter skriver ofta på engelska. Det är oklart vilka nivåer deras engelskakunskaper ligger på och deras skrivförmåga på språket. Eventuellt krävs stödåtgärder för att hjälpa studenternas akademiska skrivande på engelska.

## **11. Hållbar utveckling, mångfald och jämställdhet**

Kurserna främjar social mångfald och jämställdhet genom att belysa det studerade materialet från flera synvinklar (t ex svenskt och ryskt perspektiv på samma fenomen eller historisk händelse). I

språkfärdighetskurser på nivå Ryska I och II behandlas hållbarutveckling genom ämnen hälsa och miljö och jämställdhets- och mångfaldsfrågor genom ämnen familj och relationer.

#### *Sakkunnigas kommentarer*

Mångfald och jämställdhet främjas rimligtvis genom nätstudierna, där alla kan delta på lika villkor var i världen de än befinner sig och vilken typ av fysiska begränsningar de än har.

Under rubriken mångfald och jämställdhet framhävs i självvärderingen att samtliga lärare har ryska till modersmål. Det kan lika väl ses som ett bevis på motsatsen. Det bästa är kanske en blandning av lärare som har ryska och svenska som modersmål. En svensk kompetens kan ha sitt värde.

#### *Nämndens kommentarer*

Kanske överväga att tydliggöra mångfald, jämställdhet och hållbarhetsfrågor. Borde finnas goda möjligheter att inbjuda till detta, kanske finns det redan i målen men det kanske kan det tydliggöras mera hur man ser på frågorna och hur man avser arbeta med dem i framtiden. Borde finnas goda möjligheter att inbjuda till detta, kanske finns detta redan i lärandemålen men kanske kan det tydliggöras mera.

Det studerade materialet belyses från olika perspektiv. Det är inte klart i vilken mån dessa olika synvinklar examineras.

Angående sakkunnigs kommentar om lärares modersmål anser nämnden att funktionella svenskkunskaper är viktiga, inte modersmål i sig, och att sådan kompetens finns i ämnesmiljön.

## **12. Framtidsperspektiv**

### Möjligheter:

Medarbetarnas kompetens och det befintliga kursutbudet gör Högskolan attraktiv vid studentrekrytering. Ämnets kurser är populära och strategin att utveckla kurser i rysk kultur- och idéhistoria för de studenter som inte har förkunskaper i ryska har varit framgångsrik. Det finns möjligheter till vidareutveckling på detta spår men kräver stöd från ledningen och ekonomiska resurser.

Möjligheter finns att utveckla gemensamma kurser med utländska universitet, gemensamma kurser på andra ryska avdelningar vid svenska lärosäten, kurser där lärare från andra avdelningar inom Högskolan Dalarna skulle kunna undervisa (t ex kollegor från historia, statsvetenskap och filmvetenskap).

### Utmaningar:

Ryska är oroade av neddragningar vad gäller kärnverksamhet och lärarledd undervisning (sänkt kursfaktor) och ständig ökning av administrativa uppgifter. Det är en utmaning för undervisande lärare att behålla kvaliteten i utbildningen, när man får mindre resurser.

Nätbaserade utbildningar i ryska är under utveckling vid flera svenska lärosäten. Miljön planerar att möta denna utmaning genom att förbättra de befintliga kurserna och skapa nya och aktuella kurser.

Miljön är oroad över den ständiga sänkningen av kursfaktor för ämnet ryska. Kursfaktorn sänktes från 1,4 (2009) till 1,0 (sedan 2013). Det är en farlig utveckling som resulterar i ständigt växande arbetsbelastning och på sikt utbrändhet hos lärare som försöker bibehålla kvaliteten i undervisningen trots ett mindre antal lärarledda seminarier och ett mindre antal timmar i TGS. Det leder till situationer när lärare som arbetar heltid får 6-7 kurser per termin utöver administrativa uppdrag och forskningsverksamhet. Vi hoppas att ledningen uppmärksammar detta, eftersom det på sikt kan leda till sämre undervisningskvalitet och som följd färre studenter.

De flesta inkomsterna kommer från nybörjarnivåerna, men det vore synd att tappa den nu uppbyggda akademiska profilen med idéhistorisk kärna, film och nutida Ryssland. Det som skulle skalas bort först är litteraturhistoria och ett alternativ skulle kunna vara att gå från renodlade kurser mot mera tvärvetenskapliga kurser för att inte mista litteraturen helt.

#### *Nämndens kommentarer*

Nämnden ser att lärare i allmänhet har hög arbetsbelastning, vilket också understryks genom resultatet av personalbarometern, och ser risker med hållbarhet.

### **Sakkunnigas sammanfattning**

#### *Styrkor inom huvudområdet*

Den valda profilen i kombination med nätbaserad undervisning på hög professionell nivå ger unika möjligheter att nå nya studentgrupper och att öka kunskaperna i ryska och om rysk kultur i vid bemärkelse i samhället som helhet. Verksamheten inom huvudområdet bedrivs av en imponerande grupp kompetenta, aktiva, initiativrika och entusiastiska lärare.

- En bra blandning av praktiska och teoretiska språkkurser samt ett brett utbud av kurser inom kulturhistoria och litteratur. Fokus på aktuell utveckling.
- Studenterna tränas under hela utbildningen i att skriva essäer, PM och uppsatser. Detta är annars ganska ofta ett eftersatt område inom språkutbildning.
- Profilerade kurser även om konst, media och visuell kultur.
- Alla kurser kräver inte kunskaper i ryska, vilket breddar studentunderlaget.
- Att alla kurser även kan ges på engelska breddar studentunderlaget.

#### *Svagheter inom huvudområdet*

En övergående (?) svaghet är att ämnet för närvarande endast erbjuder utbildning på grundnivå: den student som redan i början av sina studier planerar att genomföra en komplett studiegång i ryska söker sig därmed sannolikt till något annat lärosäte.

Huvudområdets webbsidor behöver utvecklas. Några exempel på sådant som kan förbättras: under *Personal* framgår inte lärarnas akademiska kompetens särskilt tydligt. Däremot finns det utmärkta presentationer av tre av lärarna under rubriken *Forskning*. En möjlig förbättring skulle kunna åstadkommas genom att låta varje lärare ha en egen presentationssida, och sen länka till denna sida från både Personal- och Forskningssidorna.

En av de sakkunniga påpekar att det i självvärderingen saknas diskussion av möjligheten för lärarna att få stöd för produktion av eget kursmaterial på engelska. För att kvaliteten på det lärarproducerade materialet på de kurser där engelska är undervisningsspråk ska kunna upprätthållas (ingen av de nuvarande lärarna har enligt självvärderingen engelska som modersmål) är det viktigt att sådant stöd kan erbjudas.

De minskade resurser till de lägre kurserna som det talas om i självvärderingen är oroväckande. Det förefaller som om lärarna pressas hårt. Dessutom förväntas de vara aktiva forskare samtidigt som mycket lite – om ens några - resurser går till deras forskning.

En av de sakkunniga ställer sig frågande om det blir någon riktig miljö när forskarna träffas så sällan, men menar att det för närvarande förefaller det lyckosamt att ryska har ett så nära samarbete med Centrum för Rysslandsstudier vid Uppsala universitet, där det finns en livaktig forskningsmiljö.

#### *Möjligheter för framtida utveckling*

Som framgår redan av självvärderingen planerar ämnet att utveckla kurser på avancerad nivå. Detta är utmärkt, särskilt i och med att sådana kurser kommer att ges på internet och därmed också vara tillgängliga för studenter även vid andra lärosäten. Över huvudtaget finns det i Sverige en stor brist på distanskurser i ryska på avancerad nivå, så Högskolan Dalarna kan här utan tvekan komma att spela en viktig roll även på nationell nivå.

I självvärderingen talas det om gemensamma kurser med utländska universitet och med ryska avdelningar vid svenska universitet, vilket en av de sakkunniga finner vara en god idé. Överhuvudtaget krävs mera samarbeten mellan lärosätena för att ämnet ryska ska överleva på en hög akademisk nivå. Även här kommer frågan om forskning inom tjänsten in.

#### *Sårbarhet för förändringar*

En riskfaktor som också betonas i självvärderingen är ökande krav på lärarnas undervisningstid (sänkt kursfaktor). För att lärarna ska ha kraft och möjlighet att förändra redan existerande kurser och också utveckla nya kurser krävs reflektion, forskningssamarbeten, kontakter med kolleger, etc. etc., vilket självklart kräver tid och därmed också medför kostnader. Här gäller det att tänka framåt och låta ämnets lärare, vilka redan nu uppvisar en imponerande kreativitet, också i framtiden få möjlighet att vara kreativa. Detta kräver också stadiga anställningar, helst på heltid, men också möjligheter att anställa timplärare för speciella uppgifter.

En av de sakkunniga ser en stor sårbarhet i att Högskolans kurser är så pass skräddarsydda efter den lärarkompetens som för närvarande finns. En av de sakkunniga tror att inriktningen på den senaste utvecklingen inom kultur, film, media och digitala media är en mycket bra nisch för Högskolan. Det är viktigt att den går att behålla, dvs att lärarna inte söker sig bort från Högskolan.

*Nämndens kommentarer*

Nämnden instämmer med sakkunnigas synpunkter avseende ämnets styrkor och utvecklingspotentialer. Nämnden noterar också att de sakkunniga uppmärksammar att lärarnas arbetsbelastning förefaller vara hög, samt att de ser möjliga svårigheter att bygga en integrerad akademisk miljö där ryska bidrar med såväl undervisning som forskning. Nämnden avser att återkomma till dessa frågor vid ett senare tillfälle när samtliga språk har utvärderats.